

РЕЦЕНЗИЯ

На представените трудове по конкурс
за академична длъжност „Доцент”,
обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ – гр. София,
Факултет по педагогика, Катедра „Теория на възпитанието”
(ДВ, бр.103 от 12.12.2023)

Кандидат: Гл.ас. Д-р Йорданка Стойнова Николова

Рецензент: Проф. Дн Вяра Тодорова Гюрова

Конкурсът е обявен в област на висшето образование „1.Педагогически науки”, професионално направление „1.2. Педагогика - Теория на възпитанието и дидактика (Семейна педагогика; Андрагогия)“. Единствен кандидат е Гл. ас. д-р Йорданка Стойнова Николова - преподавател към Катедра „Теория на възпитанието” на СУ „Св. Климент Охридски“. Приложени са всички необходими документи и материали, в т.ч. за учебната натовареност. Конкурсът е законен.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Гл. ас. д-р Йорданка Стойнова Николова е завършила през 1991 г. с отличие специалност „Педагогика“ във ФП на СУ „Св. Климент Охридски“ (с втора специалност „Български език и литература“). До 1994 г. работи като начален учител в гр. Пловдив, през което време придобива втори клас-квалификация (от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“). В пакета с документация по конкурса са приложени и документи за 9 допълнителни специализации.

През 2015 г. ФП на СУ „Св. Климент Охридски“ ѝ присъжда образователната и научна степен „Доктор“ в Професионално направление „1.2. Педагогика – Начална училищна педагогика“. След успешни асистентски конкурси, през 2017 г. е назначена на длъжност „Асистент“, а през 2019 г. – „Главен асистент“ в Катедра „Теория на възпитанието“ на СУ „Св. Климент Охридски“, където работи и до момента. Справката за учебната ѝ заетост показва, че през всички години работа в университета има значително по-висока от норматива учебна натовареност, основната – по дисциплините на конкурса (Семейна педагогика и Андрагогия).

Освен преподавателската си дейност, в периода 2018-2023г. гл. ас. д-р Й. Николова е участвала в 10 научни проекти (3 от които международни). Била е ръководител на 1 национален проект (в 2 части). Участвала е и в националните проекти „Успех“ на МОН и в проект по програма „Коменски“. Има убедително участие с доклади (научни съобщения) на национални и международни конференции по проблемите на възпитанието (семейна педагогика) на децата и образованието на възрастни. Цитирана е 18 пъти в източници на други автори на български и английски и руски език.

Според минималните национални изисквания към научната и преподавателската работа, от кандидата за доцент се изисква да има общо 400 точки по всички задължителни показатели (от групите А, В, Г, Д). Според справката за изпълнението на тези показатели и приложението към нея, Гл. ас. Д-р Й. Николова има 850 т., в това число 195 точки по показател Е (от участие в проекти - национални и международни).

2. Характеристика на научната продукция на кандидата

Списъкът с общата научна продукция на Гл. ас. Д-р Й. Николова съдържа 43 заглавия и дисертационния ѝ труд.

В конкурса за доцент тя участва с 22 заглавия (всички след придобиването на образователна и научна степен „Доктор по педагогика“ през 2015 г.), които се разпределят както следва:

- 1 самостоятелна монография (по семейна педагогика);
- 2 студии – 1 по семейна педагогика и 1 по андрагогия (под печат – приложена е служебна бележка от редакцията);
- 7 статии и доклади, публикувани в реферирани научни издания (от тях 2 на англ. ез; и 1 статия в съавторство – има разделителен протокол);
- 12 статии и доклади, публикувани в нереферирани, но с научно рецензиране научни издания (от тях – 1 на англ. ез.и 4 на руски ез.).

Според тематиката си публикациите се разпределят както следва:

- 11 (в т.ч. монографията) са от областта на семейната педагогика;
- 6 публикации (в т.ч. 1 студия) от областта на андрагогията (от тях 2 публикации са свързани с квалификацията на бъдещите педагози);
- 2 „гранични публикации“ – по проблеми и на андрагогията, и на семейната педагогика (№6 от списъка с реферирани публикации и №10 от списъка с нереферирани публикации – за обучение на родители);
- 2 публикации са извън конкурса (с №1 и №2 от списъка с реферирани публикации: първата - за правата на децата, а втората - за обучение на надарени деца в начална училищна възраст). Приемат се за сведение – не се рецензират основно, макар че статията за надарени деца съдържа идеи, отнасящи се и до участието на родителите.

Въпреки че по тематика конкурсът касае 2 различни области от системата на науките за образованието, много от публикациите биха могли да се определят като „смесени“, тъй като разглеждат въпроси на подготовката за родителство, повишаване на педагогическата култура на родителите и андрагогическите изисквания за обучението на родителите, в т.ч. като възрастни учащи.

➤ **Публикации по Семейна педагогика**

От всички публикации по конкурса монографията и публикации с номера 3 и 6 от списъка с реферирани публикации, с номера от 1 до 7 (вкл.) и от 9 до

11 вкл. от втория списък (публикации в научни, но нереперирани издания) разглеждат проблеми на семейната педагогика. Обект на внимание на кандидата в конкурса са следните аспекти на теорията и практиката на тази педагогическа област:

- Възпитание на детето в семейството, в т.ч. ролята на семейството за съхраняване на националната идентичност на децата в условията на глобализация;

- Готовност на младите хора за семеен живот, за ролите и функциите им на родители - през погледа на студентите, изучаващи „Семейна педагогика“;

- Педагогическата грамотност и педагогическата култура на родителите и възможностите за нейното повишаване;

- Взаимодействието на училището (и учителите) с родителите, взаимовръзката учител-родител-ученик; и в този контекст - педагогическата компетентност на бъдещите педагози;

- Възможностите за формиране и повишаване на родителска компетентност във формална (училищна и университетска) образователна среда и в неформална образователна среда.

➤ ***Публикации по Андрагогия***

Посветени са на следните проблеми:

- Мястото на вечерните училища в образователната система и в подсистемата на образованието на възрастните и като „втори шанс“ за образование на възрастни;

- Мотивацията на възрастни учащи за учене;

- Мнението на студенти от ФП по въпроси на семейната педагогика (работа с родителите) и проблеми в обучението на възрастни учащи;

- Подходи, форми и модели за повишаване на педагогическите компетенции (култура) на родителите в неформална образователна среда;

- Усъвършенстване подготовката на бъдещите педагози – студенти във ФП на СУ „Св. Климент Охридски“, в т.ч. чрез изучаване на педагогическите

иновации на учители-практици и използването на възможностите на майсторските класове.

3. Приноси на научната продукция на кандидата

Приемам изцяло изчерпателната аргументирана справка на кандидата в конкурса - Гл. ас. Д-р Йорданка Николова – за нейните 5 групи приноси в областите Семейна педагогика и Андрагогия. Без претенции за подобна изчерпателност (и детайли), акцентирам върху следните приносни моменти на рецензираната научна продукция:

- Обобщаване и популяризиране на резултати от *емпирична проверка на педагогически и андрагогически идеи в практиката*. Всички публикации се базират на емпирични изследвания на конкретни проблеми, обект на анализ.

- Огласяване на проблеми на образованието и обучението на възрастните в България и по-конкретно - на позитивите и негативите във *функционирането на вечерните училища; мотивацията на възрастни учащи за учене във вечерни училища; затруднения и проблеми в работата на начинаещите преподаватели на възрастни учащи*.

- Популяризиране на съвременни тенденции в образованието на възрастните и по-конкретно на *международната инициатива за учещите се градове* – представяне опита на гр. Пловдив като такъв град.

- Анализ на ролята и възможностите на иновативни и съвременни форми на неформалното образование („майсторски класове“, тренинги и пр.) за *обучението на родители и на бъдещи педагози*;

- Обогатяване на педагогическата теория с *емпирично проверени идеи относно семейството, партньорството и родителството*: подготовка на децата (и младежите) за съвместен живот (с партньор или съпруг/съпруга) и изпълнението на родителски функции; компетенции на учителите за работа с родителите;

- Представяне на *идеи и опит (международен и български) в обучението на родители*, в т.ч. съвременни подходи и иновативни форми за неформално

образование за повишаване педагогическата компетентност (култура) на родителите.

- Анализ на *обучението на студенти бъдещи педагози и на учители за работа с родителите* (в т.ч. съвременни модели на взаимодействие с родителите) и в тази връзка - открояване на ценни препоръки, иновативни идеи и решения за подобряване на педагогическата им подготовка и компетенции за работа с родителите.

4. Бележки и препоръки

Те са свързани със справката на кандидата за приносите на нейната научна продукция:

- Като не оспорвам уникалността на всяко емпирично изследване, в т.ч. на изследванията на Гл.ас. Д-р Й. Николова, бих препоръчала да се въздържа от сравнения (макар и интелигентно направени) с „европейската и световна научна литература“.

- Първият принос от първата група („Семейно възпитание и родителство...“) се нуждае от прецизиране. Вярно е, че подготовката на младите хора за родителство (в училище и извън него) е важен фактор за стабилността на брака и качествените грижи и възпитание на децата по-късно, но не става ясно какъв е *„Приносният момент на разглеждания изследователски фокус ...“* (изобщо) и защо *„готовността на младите хора в България за семеен живот и родителство е значим в глобален мащаб...“* (Глобален означава „световен“ – как един национален- за България- проблем ще е значим, т.е. ще влияе в световен мащаб?

Бележките не намаляват достойнствата и приносите на научната продукция на кандидата.

5. Заключение

Гл. ас. Д-р Йорданка Стойнова Николова отговаря на всички условия за заемане на академична длъжност „доцент“ според Чл. 24. (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) от Закона за развитие на академичния състав в Република България. Тя има:

- образователна и научна степен „Доктор“ (от 2001 г.) ;
- необходимия трудов стаж в СУ „Св.Климент Охридски“ - от 2017 г. е асистент, а от 2019 г. – главен асистент във ФП, катедра „Теория на възпитанието;
- достатъчна учебна натовареност по дисциплините, отнасящи се до настоящия конкурс и съответната академична длъжност;
- достатъчна по количество и стойност (според минималните национални изисквания) научна продукция, в т.ч. самостоятелна монография;
- участие в научни проекти (университетски, национални, международни);
- цитирана е от други автори, в публикации на български и други езици (руски и английски).

Всичко казано дотук ми дава основание да направя следното заключение:

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за това Гл. ас. Д-р Йорданка Стойнова Николова да заеме академичната длъжност „доцент“ по професионално направление „1.2. Педагогика“ във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“.

Рецензент:

(проф. дн Вяра Гюрова)

21.03.2024г.